

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкових відносин оборотні кошти здобувають особливо важливе значення, адже являються важливим критерієм у визначенні прибутку підприємства. Важливо також уміти правильно керувати оборотними коштами, розробляти і впроваджувати заходи, що сприяють зниженню матеріалоємності продукції і прискоренню оборотності оборотних коштів. Підприємство у випадку ефективного керування власними і залученими оборотними коштами може досягти раціонального економічного становища, збалансованого щодо ліквідності та прибутковості.

Для початку з'ясуємо, що собою являє поняття «оборотні кошти». Загалом у сучасному трактуванні це поняття дещо розширилося. Так, на думку Поддєрьогіна А.М., оборотні кошти – це кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди та фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку.

Оборотні кошти є засобами господарюючого суб'єкта, які потрібні підприємству для його функціонування у різних формах діяльності з метою одержання прибутку, а прибуток – це чи не найголовніша причина діяльності підприємства. Також оборотні кошти входять до другого розділу балансу підприємства, який надає користувачам повну та правдиву інформацію про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Для того, щоб стабільно здійснювати процес виробництва на підприємстві постійно мають бути оборотні засоби в матеріальній формі. Так підприємство повинно мати в необхідних розмірах запаси сировини і матеріалів, нафтопродуктів та інших цінностей. При їх втрачанні збільшуються витрати на виробництво, результатом якого є створення готової продукції.

Ефективне використання оборотних активів в першу чергу передбачає встановлення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. За відповідності складу, структури й наявності оборотних активів запланованому обсягу виробництва та реалізації підприємство в змозі отримувати прибуток з мінімальними витратами. У разі зниження розміру оборотних активів можливі перебої в постачанні й виробничому процесі, зменшення обсягу виробництва та прибутку, виникнення прострочених платежів і заборгованості, інші негативні явища в господарській діяльності.

Для того, щоб визначити оптимальну структуру та склад оборотних коштів, має важливе значення класифікація оборотних коштів. Адже, як зазначалось раніше, від цього значною мірою залежить фінансовий стан підприємства.

Таким чином, можемо стверджувати що аналіз оборотних коштів є необхідною частиною в організації ефективного функціонування підприємства.

Сформована в даний час система організації аналізу оборотних коштів побудована на таких принципах:

- надання підприємствам самостійності щодо розпорядження, управління оборотними коштами, тобто оперативну самостійність у використанні оборотних коштів;
- визначення планової потреби і розміщення оборотних коштів за окремими елементами й підрозділами, тобто розрахунок оптимальної потреби в оборотних

коштах, яка б забезпечила безперервність процесу виробництва, виконання планових завдань за ритмічної роботи (розробка норм тривалої дії та щорічних нормативів);

- раціональна система фінансування оборотних коштів, тобто формування оборотних коштів за рахунок власних ресурсів і залучених коштів у розмірах, що забезпечують нормальний фінансовий стан підприємства;

- контроль за раціональним розміщенням і використанням оборотних коштів, тобто проведення аналізу ефективності кругообігу коштів, що використовуються, з метою прискорення їх обертання.

Варто зазначити, що структура оборотних коштів має значні коливання в окремих галузях народного господарства. Вона залежить від складу і структури витрат на виробництво, умов поставок матеріальних цінностей, умов реалізації продукції, умов проведення розрахунків тощо.

Важливою ділянкою роботи підприємства є визначення джерел фінансування оборотних коштів. За джерелами фінансування оборотні кошти поділяються на власні, залучені та запозичені. Недостатність джерел фінансування оборотних коштів призводить до поточних фінансових ускладнень. Але наявність зайвих джерел фінансування навпаки сприяє створенню наднормових запасів товарно-матеріальних цінностей, відволіканню оборотних коштів з господарського обороту, зниженню відповідальності за нецільове або нераціональне використання як власних, так і запозичених коштів тощо. Зазвичай мінімальна потреба підприємства в оборотних коштах покривається за рахунок таких джерел, як: статутний капітал (фонд), відрахування з прибутку у фонди спеціального призначення; цільове фінансування та цільові надходження (із бюджету, галузевих і міжгалузевих позабюджетних фондів) та приріст сталих пасивів.

Отже, аналіз стану оборотних коштів підприємства дозволяє оцінити в короткостроковому періоді (наприклад, за минулий місяць, квартал, рік) структуру оборотних коштів, його абсолютну величину та абсолютну величину окремих видів оборотних коштів. Однак у сучасних умовах господарювання кожне підприємство робить головний акцент на вирішенні питань стабільності функціонування та максимізації прибутку. Для того, щоб досягти поставлених цілей, потрібно правильно підібрати та чітко реалізувати політику управління активами, у складі яких значну роль відіграють саме оборотні кошти. Нестача останніх ставить підприємство під загрозу банкрутства та змушує шукати напрямки удосконалення системи управління ними.

Саме тому значення аналізу оборотних коштів полягає в тому, що він є інструментом ефективного управління оборотними коштами підприємства.